

شناسایی چالش‌های اخلاقی و امنیتی موسیقی‌های زیرزمینی

چکیده

زمینه و هدف: امروزه موسیقی‌های زیرزمینی از جمله پدیده‌های اجتماعی‌اند که در برخی جوامع یافت می‌شود. هدف این پژوهش، شناسایی چالش‌های اخلاقی و امنیتی گرایش جوانان به موسیقی‌های زیرزمینی است.

روش: این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، کیفی (پیمایشی) است. جامعه آماری تحقیق ۳۲ نفر است که عبارت‌اند از: خوانندگان و موزیسین‌های فعال موسیقی زیرزمینی دستگیر شده (جمعاً ۲۱ نفر)؛ کارکنان پلیس مرتبط با موضوع (۹ نفر) و قضات پرونده (۲ نفر) که به صورت هدفمند با تأکید بر اشباع نظری انتخاب شده‌اند. روش جمع‌آوری اطلاعات، میدانی و ابزار آن مصاحبه حضوری نیمه‌ساخت یافته بود. روایی تحقیق به گونه روایی بیرونی (کسب اطلاعات دقیق، کنترل‌های اعضا و جهت‌گیری‌های تئوریک محقق) است و پایایی مصاحبه‌ها و پرسش‌ها بر طبق ضریب توافق درصدی با تأکید بر مدل هفت‌گانه کرسول و ضریب کاپا (که مقدار آماره آن ۰/۸۳۶ بوده و در حد عالی است) محاسبه شده است. به سبب کیفی بودن پژوهش، تجزیه و تحلیل به‌طور همزمان با جمع‌آوری اطلاعات، گذرانداری، رمزگذاری، فشرده‌سازی، جداسازی و خلاصه‌سازی انجام شد. سپس با درست کردن مقولات، تم‌ها و مضامین با استفاده از نرم‌افزار نسخه ۱۸ مکس کیودا، محاسبه و تحلیل شد.

یافته‌ها: بین موسیقی‌های زیرزمینی و ایجاد چالش‌های اخلاقی و امنیتی در کشور ارتباط مثبت وجود دارد، زیرا به دلیل مؤلفه‌هایی مانند تأثیر از خود بی‌خودکنندگی، غیرقابل نظارت بودن، محتوای اشعار و روابط غیرمعمول اعضای موسیقی‌های زیرزمینی، شکل‌گیری جرائم اخلاقی در گروه‌های موسیقی زیرزمینی امکان‌پذیر است. **نتیجه‌گیری:** چالش‌های اخلاقی و امنیتی جامعه محصول موسیقی‌های زیرزمینی و غیرمجاز است. گروه‌های موسیقی زیرزمینی محصول و فرآورده و نتیجه عمل اجتماعی افراد در خصوص موسیقی است و به سیاست‌های نادرست و مقطعی تصمیم‌گیران بازمی‌گردد.

کلیدواژه‌ها: موسیقی زیرزمینی، جرائم اخلاقی، مصرف مواد مخدر، نظارت خانوادگی.

دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۰۱

پذیرش: ۱۴۰۰/۰۱/۱۵

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: ۲۷-۵۴

شناسه دیجیتال (DOR).

DOR: [20.1001.1.20086024.1400.13.1.2.6](https://doi.org/10.1001.1.20086024.1400.13.1.2.6)

علیرضا زرگر

استادیار گروه علوم سیاسی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول). رایانامه: a.zargar.1976@gmail.com

رضا عبدالرحمانی

دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: rar0664@yahoo.com

محمد رضا شفیعی فوجردی

کارشناس ارشد رشته اطلاعات دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: pazhoheshgar1391@gmail.com

«موسیقی» بخشی از فعالیت های هنری انسان است و شاید بیش از هر محصول دیگری، آدمیان در زندگی خود در معرض شنیدن موسیقی هستند (فاضلی، ۱۳۸۴، ص ۲۸). موسیقی به عنوان یکی از عناصر نظام فرهنگی، همواره نقشی ممتاز در فضای مصرف فرهنگ مردم ایفا کرده (صمیم، ۱۳۹۲، ص ۱۰۲) و در میان دیگر عناصر نظام فرهنگی، با توجه به وجود برخی مقاومت های ایدئولوژیک برآمده از اعتقادات و باورهای سنتی، همواره توان بالقوه بیشتری در ایجاد مشکل و چالش داشته است. در هیچ نقطه‌ای از تاریخ، موسیقی این چنین اهمیتی در زندگی روزمره پیدا نکرده است. موسیقی در جهان امروز دیگر نه پدیده‌ای ثانوی و فرعی، بلکه امری مهم و تأثیرگذار در زندگی روزمره مردم به‌شمار می‌رود (امیر مظاهری و عزیزی، ۱۳۹۲، ص ۴۸).

برای جامعه‌شناسان مطالعه کارکردهای موسیقی (به‌ویژه نوع زیرزمینی آن) به‌سبب بررسی کمتر (کوثری، ۱۳۸۸، ص ۷۳) و نیز در جهت ایجاد هویت و تلاش برای داخل شدن در زندگی فرهنگی جامعه، سیاست مقاومت در برابر قدرت، بازتولید جایگاه های طبقاتی، الگوی توزیع اجتماعی مصرف موسیقی و مدیریت احساسات عمومی و... بسیار اهمیت داشته است (موسوی، ۱۳۸۷، ص ۱۳). افزون بر این، امروزه بخشی از موسیقی ها (مانند موسیقی های زیرزمینی) به عنوان یکی از جریان های مهم جامعه کنونی، پدیده‌ای تأثیرگذار در برخی عرصه‌های اجتماعی - فرهنگی است.

بخشی از آنچه در ایران با عنوان «موسیقی مردم‌پسند» دسته‌بندی می‌شود، فاقد مجوزهای رسمی است و به شکل اصطلاحاً زیرزمینی تولید و توزیع می‌شود. این بخش از موسیقی مردم‌پسند، حجم قابل توجهی از جریان موسیقی کشور را تشکیل می‌دهد. این آمار نشان‌دهنده گسترش و اقبال موسیقی مردم‌پسند غیررسمی در ایران است. بر این اساس، می‌توان مدعی شد که موسیقی مردم‌پسند بدون مجوز، یکی از فراگیرترین رسانه‌ها در جامعه امروز ایران به‌شمار می‌رود. این نوع موسیقی که طی سال‌های اخیر، به‌سبب آزاد شدن و خانگی شدن موسیقی پاپ، رشد شهرنشینی، افزایش جمعیت جوان، گسترش ارتباط

ایرانیان با جهان خارج و رشد رسانه‌های الکترونیک رشد فراوانی داشته (کوثری، ۱۳۸۸، ص ۵۷) در سبک‌های مختلف مانند رپ، پاپ و راک^۱ عرضه شده است.

در گونه‌های موسیقی یادشده، مضامین گسترده‌ای مطرح می‌شود که مباحث جنسیتی از جمله مهم‌ترین آن‌هاست. صراحت و بی‌واسطگی موجود در موسیقی زیرزمینی آن را به یکی از مهم‌ترین عرصه‌های فرهنگ مردم‌پسند ایرانی برای پیگیری مباحث جنسیتی بدل کرده است. علاوه بر آن، چون این نوع موسیقی در استودیوهای غیرمجاز و اغلب زیرزمینی - که بدون نظارت سازمان‌های ذی‌ربط (وزارت ارشاد و نیروی انتظامی) فعالیت می‌کنند - تهیه می‌شود زمینه‌های وقوع ناهنجاری‌ها، انحرافات اخلاقی و اجتماعی را در گروه‌های یادشده فراهم آورده است.

البته نویسندگان به ویژگی‌های این نوع موسیقی مانند نوع آوری‌ها و خلّاقیت‌های هنری در موسیقی‌های زیرزمینی (نوذری، ۱۳۸۷)، انقلابی و آوانگارد بودن (جواری، ۱۳۸۰)، داشتن پیوندهای قوی با مخاطبان (قاسمی و صمیم، ۱۳۸۵) و (قاسمی و میرزایی، ۱۳۸۵)، جنبشی اجتماعی و جریانی نوپدید در دنیای مدرن تلقی شدن (امیر مظاهری و عزیزی، ۱۳۹۲)، نفی نژادپرستی، رویکرد زیبایی‌شناسانه داشتن (ادرنو، ۱۹۹۵) صدای اعماق (کوثری و مولایی، ۱۳۹۱)، بازنمایی دغدغه‌های جوانان (جوهری و سراج‌زاده و شکفته، ۱۳۹۱)، انتقادی بودن (کوثری، ۱۳۹۱)، تسهیل‌کننده تغییرات اجتماعی (اکبری و شاه-منصوری و میراسماعیلی، ۱۳۹۳)، یادآوری جنبش‌های مقاومت و رهایی (کوثری، ۱۳۸۸) توجه دارند. موسیقی‌های زیرزمینی در بروز مسائلی همچون از خود بی‌خودشدن؛ روابط غیرمعمول اعضای موسیقی‌های زیرزمینی و مصرف مشروبات الکلی و روانگردان در میان اعضای آن، نقش دارد؛ بنابراین، بررسی علمی و دقیق این موارد و مشکلات ضروری است. با توجه به مطالب بالا، تحقیق حاضر بر آن است تا تأثیر موسیقی‌های زیرزمینی را در شکل‌گیری جرائم اخلاقی بررسی کند. بر این اساس، به سؤال اصلی مقاله پاسخ داده

خواهد شد که تأثیرات و چالش‌های اخلاقی و امنیتی گرایش جوانان به موسیقی‌های زیرزمینی چیست؟

پیشینه و مبانی نظری

خادمیان و سلیمانی فاخر (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان «نفرین و نفرت در ترانه‌های عامه‌پسند ایرانی» نشان دادند که موسیقی عامه‌پسند نفرینی در بستری تولد و رشد پیدا کرد که وضعیت اجتماعی برای تحقق عشق در جامعه تغییر اساسی داشته است. جواهری، سراج‌زاده و شکفته (۱۳۹۱) در تحقیق خود با عنوان «موسیقی زیرزمینی؛ بازنمای دغدغه‌های اجتماعی جوانان» به این نتیجه رسیدند که شعرهای موسیقی‌های زیرزمینی دارای سوگیری انتقادی به شرایط فرهنگی - اجتماعی جامعه ایران هستند و این ظرفیت را دارند تا با مباحث مطرح در عرصه عمومی ارتباط پیدا کنند. کوثری (۱۳۹۱) در مقاله‌ای با عنوان «درآمدی بر موسیقی مردم‌پسند» به این نتیجه می‌رسد که کثرت شکل‌های مردانگی در موسیقی رپ ایرانی - فارسی می‌تواند به عنوان یکی از ویژگی‌های بومی این موسیقی تعریف شود. مولایی (۱۳۹۱) در تحقیق خود با عنوان «نظریه سازی برای موسیقی زیرزمینی ایران» نتیجه می‌گیرد که مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر و روان‌گردان‌ها از سوی برخی اعضای این گروه‌های موسیقی از آثار این گونه موسیقی‌ها می‌باشد. کوثری (۱۳۸۸) در تحقیق دیگر خود با عنوان «موسیقی زیرزمینی در ایران» نشان می‌دهد که پایین بودن سن، محتوای صریح و انتقادی و گه‌گاه معارض با ارزش‌ها و کدهای اخلاقی جامعه، دسترسی به فناوری‌های نوین تولید و نشر جدید از جمله اینترنت و تولیدات موسیقایی این گروه‌ها بسیار زود این موسیقی را تبدیل به زبان نسل جوان و یکی از عناصر فرهنگ جوانان در ایران تبدیل کرده است. مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر و روان‌گردان‌ها در بین اعضای این گروه‌های موسیقی بود. صمیم و قاسمی (۱۳۸۸) در پژوهش خود با عنوان «گرایش به مصرف گونه‌های موسیقی مردم‌پسند و میزان پرخاشگری در میان دانشجویان» نشان می‌دهند که دوستاناران موسیقی‌های زیرزمینی دارای بیشترین اختلال پرخاشگری بودند.

چامخ^۱ (۲۰۲۰) در تحقیق خود با عنوان «موسیقی زیرزمینی در تونس» نشان داد که گروه‌های موسیقی زیرزمینی در حرکت‌های اعتراضی و توسعه جنبش مقاومت در حوزه استخراج معادن مشارکت داشته است و این نشانگر آن است که این گروه موسیقی توانسته است تا حدی علل و نگرانی‌های مردم محلی را بیان کند. کینگ^۲ (۲۰۱۶) در یک مطالعه میدانی با عنوان «موسیقی هوی متال و سوء مصرف مواد مخدر در بزرگسالان» که بر روی نوجوانانی که موسیقی رپ را به عنوان موسیقی مورد علاقه خود برگزیده بوده‌اند، انجام داد به این نتیجه رسید که این نوجوانان، موسیقی فوق را به عنوان نیروی تحریک کننده خشونت، گرایش به جنس مخالف و توجیه گر نیروهای شیطانی می‌دانند که البته می‌تواند سلامت را به مخاطره اندازد. هولمن^۳ (۲۰۱۳) در تحقیق و مطالعه میدانی خود با عنوان «نظریه جرم‌شناسی در متن موسیقی» نشان داد که بسیاری از مضامین شعری و ترانه‌های رپ را می‌توان در نظریه‌های جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی انحرافات مانند انتخاب منطقی و عقلانی، یادگیری اجتماعی بندورا، و نظریه فشار اجتماعی یافت. کرنسک و مک کی^۴ (۲۰۱۰) در مقاله خود با عنوان «ارتباط میان جنسیت، قدرت و موسیقی» نتیجه می‌گیرند که این گونه موسیقی‌ها منجر به رفتارهای انحرافی نوجوانان و جوانان و تغییر اجتماعی به‌ویژه شورش‌ها و آشوب‌های اجتماعی می‌شود. نوشین^۵ (۲۰۰۵) در پژوهش خود با عنوان «موسیقی زیرزمینی» نوعی پارادوکس در موسیقی زیرزمینی ایران نشان می‌دهد، زیرا از سویی به سبب اعتراض سیاسی و انتقاد از جریان پاپ تجاری می‌خواهد زیرزمینی باشد و از دیگر سو، به دلیل تمایل به داشتن مخاطب و انتشار آثارش نمی‌خواهد زیرزمینی باشد. جانسون، جکسون و گاتو^۶ (۱۹۹۵) در تحقیقی با عنوان «تحلیل محتوای گفتمان رایج موسیقی سنتی و موسیقی رپ» نتیجه می‌گیرند که خشونت ارائه شده در موسیقی رپ، ریسک رفتارهای پرخطر را به شدت بالا می‌برد. همچنین خرده فرهنگ ساخته شده از این

1. Chamehk
2. King
3. Holman
4. Cransk & Mac ci
5. Noushin
6. Jansun, Jacson & Gatto

سبک موسیقی، با تبلیغ خشونت، مواد مخدر، رفتارهای جنسی و زن‌ستیزی به شدت در نگرش جوانان تأثیر می‌گذارد.

از موسیقی زیرزمینی^۱ تعاریف متعدد و گاه متفاوت و متناقض عرضه شده است (کوثری، ۱۳۸۸، ص ۲۸). موسیقی زیرزمینی را نه فقط موسیقی بدون مجوز فارغ از عدم تأمل در محتوا و ساختار آن، بلکه جریانی فکری و اجتماعی جدا از جریان اصلی موسیقی در یک جامعه می‌انگارند. شاید بتوان گفت اعتراض، انتقاد، جریان‌سازی اجتماعی، واقعی-بودن، بی‌پرده‌گویی، بازگویی حقیقت، مهم‌ترین شاخصه‌های مشترک زیرزمینی بودن باشد (امیر مظاهری و عزیزی، ۱۳۹۲، ص ۶۸). «زاپا» معتقد است، موسیقی زیرزمینی معمولاً به موسیقی‌ای گفته می‌شود که بدون مجوز رسمی و در استودیوی خانگی یا اختصاصی ضبط یا خلق می‌شود و به سبب انگیزه‌های غیرتجاری، معمولاً فضایی کاملاً متفاوت با فضای موسیقی روز جامعه و حتی خرده‌فرهنگ‌های دیگر آن دارد (رشاد، ۱۳۹۳، ص ۱۷). در نظر ادیب وحدانی (۱۳۸۴) موسیقی زیرزمینی مجموعه‌ای از سبک‌های موسیقی است که در زمان تولید خود مورد توجه تهیه‌کنندگان و ناشران قرار نمی‌گیرد و معمولاً با سبک زندگی و ارزش‌های طبقه متوسط دنیای سرمایه‌داری در تضاد است.

این نوع موسیقی برخلاف جریان تجاری رایج در صنعت موسیقی حرکت می‌کند. بدین معنا که گروه‌های فعال در این حوزه ترجیح می‌دهند استقلال هنری خویش را حفظ کنند و از نظر ذائقه هنری دنباله روی شرکت‌های بزرگ موسیقی نشوند (نبوی، ۱۳۹۲). (ژی^۳، ۱۹۷۳؛ به نقل از امیر مظاهری و عزیزی، ۱۳۹۲، ص ۵۶). جریان‌های موسیقی متعارف در جوامع مختلف را می‌توان یکی از عناصر فرهنگی مصنوعی و دستکاری شده دانست (امیر مظاهری و عزیزی، ۱۳۹۲، ص ۴۸). از سوی دیگر برطبق «نظریه تمایز» پیر بوردیو^۴ (۱۳۹۵) چگونگی روند متمایزسازی جامعه و ساختار آن با چگونگی شکل‌گیری فرهنگ زیرزمینی

1. Underground music
2. Zapa
3. Zhee
4. Peer Bordio

و موسیقی زیرزمینی در ارتباط است و تبیین‌گر این مسئله است که چگونه ساختار سیاسی و اجتماعی با اعمال‌نظر، خط فاصل‌های بین عاملان آن را ایجاد می‌کند.

نوشین (۲۰۰۵) بر این اعتقاد است که اگر بخواهیم از مفهوم خرده‌فرهنگ بهره‌جوییم، موسیقی در اینجا نقش متمایزکننده گروه خرده‌فرهنگ از فرهنگ رسمی را دارد. برخی محققان موسیقی زیرزمینی، آن را هنری پیشرو می‌دانند که هم از لحاظ ایدئولوژیک و هم بینش هنری و حتی در بیشتر مواقع، از حیث طبقاتی خود را از جامعه جدا می‌کند و به‌عمد، برخلاف معیارهای فرهنگی و اجتماعی حرکت و سنت‌شکنی می‌کند و معیارهای جدیدی می‌آفریند. در حقیقت، بینشی آنارشستی دارد و هنر رایج را بازاری می‌پندارد و ارزش هنری برای آن قائل نیست. به هر ترتیب، مزیت مهم موسیقی زیرزمینی در این است که نشان می‌دهد در زیر لایه‌های اجتماع چه می‌گذرد. در پژوهشی که درباره محتوای نمادنگ‌های موسیقایی صورت گرفت، نشان داده شد مخاطبان نمادنگ‌های موسیقایی «رپ، راک و هوی متال» دو برابر علاقه‌مندان به دیگر نمادنگ‌ها به ابراز رفتارهای خشونت‌آمیز و پرخاشگرانه تمایل دارند (دورانت، ریچ، امانز، رام، آلدرد و وودز^۱، ۲۰۱۱، ص ۴۴). ساختار موسیقایی موسیقی‌های زیرزمینی بر افراد تأثیر می‌گذارد و آن‌ها را از خودبی خود می‌کند، به حدی که زمینه خروج افراد از تعادل و توازن روحی را به همراه دارد؛ فردی که از توازن و تعادل روحی خارج شده باشد، ظرفیت بالقوه‌ای برای انجام اعمال متفاوتی (عمدتاً جرائم اخلاقی) را دارد. استفاده از خوانندگان زن در این‌گونه استودیوها، حضور طولانی مدت افراد مختلف در کنار همدیگر، بی‌خبری خانواده‌ها از حضور فرزندان‌شان در چنین مکان‌هایی و غیررسمی و غیرمتعهد بودن این مکان‌ها، بستری برای شکل‌گیری برخی ناهنجاری‌ها را به همراه دارد (بوشمن^۲، ۱۹۹۸؛ اندرسون، کارنجی و ایونکر^۳، ۲۰۰۳، ص ۱۲۸).

1. Hevi metal
2. Durant, Rich, Emans, Rome, Allerd & Woods
3. Bushman
4. Andersun, Carnagey & Eubanks

بررسی‌ها همچنین نشان می‌دهد مضمون و محتواهای عاشقانه، ترویج بی‌بندوباری و مسائل جنسی و سکس، محتواهای ناامیدکننده، محتواهای کسل‌کننده، محتوای نارضایتی از شرایط موجود و به کار بردن اشعار هجو و مبتذل از اصلی‌ترین درون‌مایه‌های موسیقی زیرزمینی است که می‌تواند سبب گرایش به سمت جرائم اخلاقی نیز بشود (قاسمی و صمیم، ۱۳۸۵، ص ۹۹).

شکل‌گیری گروه‌های سه یا چهار نفری، برقراری روابط صمیمی و به دور از حفظ ارزش‌ها، رفت‌وآمدها و ارتباطات متوالی و الگوگیری از سبک زندگی خوانندگان خارجی از جمله مواردی است که در استودیوهای ضبط و توزیع موسیقی زیرزمینی می‌تواند زمینه‌ساز گرایش به سمت ناهنجاری‌ها را به همراه داشته باشد.

جرائم اخلاقی

برای ارائه تعریفی جامع و مانع از جرائم اخلاقی، لزوماً باید اعمال و رفتار جنسی ناشی از علاقه و تمایل دو جنس مخالف به یکدیگر را در گستره موازین اخلاقی متعارف اکثریت افراد جامعه مورد ارزیابی قرار داد. بر این اساس، هرگاه روابط بین زن و مردی در خارج از حد و مرز متعارف ارزش‌های پذیرفته‌شده در جامعه برای ارضای تمایلات جنسی انجام گیرد، از نظر قانون جرم علیه عفت و اخلاق عمومی تلقی خواهد شد. به این ترتیب، جرم علیه عفت و اخلاق عمومی عبارت است از: هرگونه رابطه‌ناشی از تمایل زن و مرد به یکدیگر که از حد و مرز متعارف جامعه فراتر باشد، به نحوی که جامعه نتواند آن را نادیده بگیرد؛ بلکه آن را به عنوان یک عمل ضد عفت و اخلاق عمومی مردود شمرده و مستحق مجازات و کیفر بداند. موضوع جرائم علیه اخلاق عمومی عبارت است از: حیثیت، اعتبار، آبروی فردی و خانوادگی اشخاص که از نظر بیشتر افرادی که در یک جامعه معین زندگی می‌کنند، رعایت آن‌ها الزامی است و عرف و قانون از این ارزش‌ها با واژه‌های عصمت، عفت و اخلاق جنسی یاد می‌کند. رعایت و حرمت حیثیت و اعتبار افراد که با منطق و شعور اجتماعی انسان‌ها منطبق است، الزامی بوده و بر این اساس، هر رفتاری که مغایر با

ارزش‌های معتبر اجتماعی باشد به عنوان جرم علیه عفت و اخلاق عمومی مستحق تعقیب و مجازات خواهد بود (روایی، سعادت‌ی و هاشمی، ۱۳۹۳، ص ۶۲).

«امنیت^۱» در لغت از ریشه «امن» به معنای «درمان بودن» و «مصون بودن» از هرگونه تعرض و در «آرامش و آسودگی» بودن از هرگونه «تهدید» و «ترس» است (معین، ۱۳۹۱). در مفهوم دینی، امنیت یکی از نعمت‌های خداوند است که بهشتیان در روز قیامت از آن برخوردار می‌شوند.

به طور کلی، می‌توان امنیت را «احساس آزادی از ترس» یا «احساس ایمنی که ناظر بر امنیت مادی و روانی است» معنی کرد. بوزان^۲، یکی از اصلی‌ترین نظریه‌پردازان این حوزه، امنیت را به صورت حفاظت در مقابل خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) تعریف می‌کند (بوزان، ۱۳۷۸، ص ۵۲).

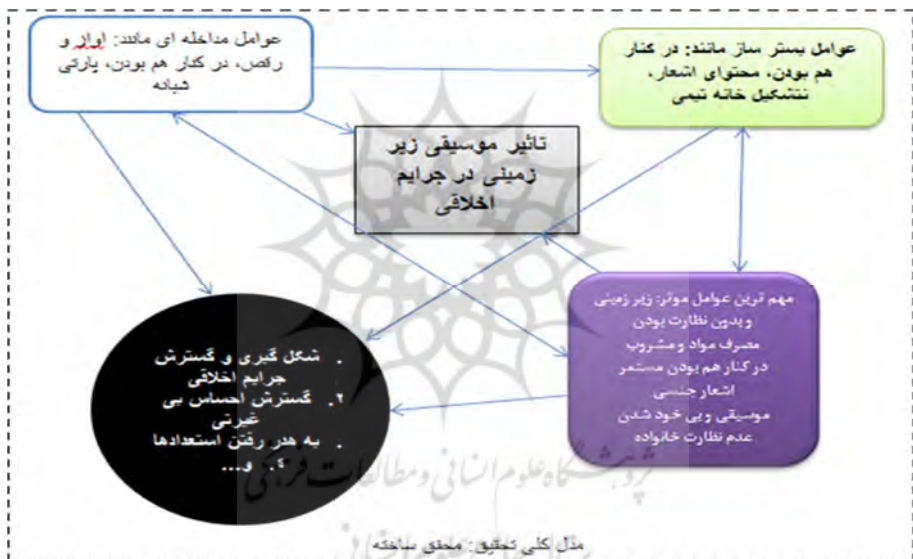
لازم است از جامعه در برابر تهدیدات و آسیب‌هایی که بروز می‌کند، حفاظت شود و اهمیتی هم ندارد که این معضلات مربوط به گذشته باشد و یا اینکه نوظهور باشند؛ زیرا بی‌توجهی به چنین مقوله‌ای امنیت اخلاقی جامعه را به خطر می‌اندازد. در هر جامعه‌ای جدای از حفظ امنیت جانی لازم است که امنیت اخلاقی نیز حفظ شود تا جامعه از آسیب‌های احتمالی که ممکن است بروز کند و مسئله ساز شود در امان بماند. چالش امنیت ملی عبارت است از: یک عمل یا یک سلسله از حوادث که یا طی زمانی کم و بیش کوتاه یک کشور را کاملاً به خطر اندازد یا اینکه دامنه اختیار یک حکومت یا یک کشور یا واحدهای خصوصی (افراد، گروه‌ها و شرکت‌ها) را در انتخاب سیاست‌های مقتضی، به شدت محدود کند (روشندل، ۱۳۷۴، ص ۷۴).

به مجموعه اقدامات، کنش‌ها و پدیده‌هایی که زیان عمومی یا ترکیبی از سود و زیان را در سطح مجموعه امنیتی تولید کند و نسبت مورد قبولی با امنیت داشته باشد، چالش‌های امنیتی گفته می‌شود (عصاریان‌نژاد و نادى، ۱۳۸۹، ص ۹۰).

1. Security
2. Bouzan

در یک توصیف کلی از چالش امنیتی، می‌توان آن را تهدید نسبت به ارزش‌های امنیتی تعریف کرد. ارزش‌های امنیتی یا ارزش‌های حیاتی در واقع مرکز ثقل امنیت در هر سیستم و سطح امنیتی هستند. برخی این مرکز را مرجع امنیت می‌نامند. مرجع امنیت چیزی است که امنیت آن را باید ضرورتاً تأمین کند؛ بنابراین تهدید آن چیز، تهدید امنیتی تلقی می‌شود. البته دستگاه‌های مختلف، مراجع امنیتی گوناگونی را برای خود تصور می‌کنند؛ برای مثال، ایدئولوژی دولت می‌تواند مرجع امنیت باشد بنابراین تهدید ایدئولوژی دولت، تهدید امنیتی است (گروه مطالعاتی امنیت، ۱۳۸۷، ص ۱۰۰).

مدل مفهومی پژوهش

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش تحقیق

تحقیق حاضر با توجه به هدف تحقیق از نوع پژوهش‌های کاربردی است و در زمره مطالعات میدانی به‌شمار می‌رود. از جهت روش گردآوری اطلاعات نیز روش میدانی و ابزار آن مصاحبه حضوری نیمه ساخت یافته است. در این روش که «مضمون یا تم» عنصر کلیدی است، علل اجتماعی وقوع و گسترش جرائم اخلاقی در میان اعضای موسیقی‌های

زیرزمینی (با رجوع به دیدگاه‌های خود سوژه‌ها) مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. روش کیفی از این جهت در این تحقیق انتخاب شد که بتوان بیشتر به تجربه‌های درونی و واقعی، رفتارها، هیجانات و احساسات جوانان درگیر موسیقی زیرزمینی نزدیک شد. جامعه آماری مشتمل بر چهار طبقه است که در جدول زیر آمده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از نرم‌افزار نسخه ۱۸ مکس کیودا انجام شده است.

چهار گروه فوق به این سبب که بیشترین اطلاعات را در خصوص موسیقی‌های زیرزمینی داشتند، به روش هدفمند انتخاب شده‌اند. نمونه‌گیری و مصاحبه‌ها از نمونه‌ها در حد اشباع نظری بوده است. جامعه آماری تحقیق ۳۲ نفر است که شامل خوانندگان و موزیسین‌های فعال موسیقی زیرزمینی دستگیر شده (جمعاً ۲۱ نفر)؛ کارکنان پلیس مرتبط با موضوع (۹ نفر) و قضات پرونده (۲ نفر) می‌شود. روش گردآوری اطلاعات، میدانی و ابزار آن مصاحبه حضوری نیمه‌ساخت یافته بود. مصاحبه‌ها از دو گروه جدول ردیف‌های ۳ و ۴ با همکاری و هماهنگی پلیس پاوا (پلیس امنیت اخلاقی) در زندان و بازداشتگاه و بدون حضور نگهبان انجام گرفته است. زمان مصاحبه بین ۴۰ تا ۶۰ دقیقه بوده است. در مصاحبه با خانم از مصاحبه‌کننده‌های خانم استفاده شد تا از هر نوع اختلال جلوگیری به عمل آید. در این تحقیق با تأکید بر آنچه مارشال و راس من^۱ (۱۳۷۷) گفته‌اند، روایی و پایایی انجام گرفته است؛ یعنی روایی به گونه‌ی روایی بیرونی (کسب اطلاعات دقیق، کنترل‌های اعضا و جهت‌گیری‌های تئوریک محقق) است و پایایی مصاحبه‌ها و پرسش‌ها برطبق ضریب توافق درصدی با تأکید بر مدل هفت گانه کرسول (۲۰۰۷) و ضریب کاپا^۲ (که مقدار آماره آن ۰/۸۳۶ بوده و در حد عالی است) انجام شده است.

1. Marshal & Raceman
2. KAPPA

یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی

جدول شماره ۱: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های تحقیق

سمت		مدرک تحصیلی			شاخص	فراوانی
خوانندگان	کارکنان پلیس	زیر دیپلم	دیپلم	کارشناسی		
۲۱	۹	۶	۹	۱۷	۲	۱۷
۶۵/۶۲	۲۸/۱۲	۱۸/۷۵	۲۸/۱۲	۵۳/۱۳	۶/۲۶	۵۳/۱۳
سن		سابقه			شاخص	فراوانی
۲۵ تا ۳۶ سال	۳۶ تا ۴۵ سال	کمتر از ۱۰ سال	۱۰ تا ۲۰ سال	۲۰ تا ۲۵ سال		
۱۱	۵	۱۱	۱۷	۴	۱۶	۱۶
۳۴/۳۷	۱۵/۶۳	۳۴/۳۸	۵۳/۱۲	۱۲/۵۰	۵۰	۳۴/۳۷

یافته‌های استنباطی: در این بخش یافته‌ها در قالب جدول شماره ۲ و ۳ ارائه شده است.

جدول استنباطی شماره ۲: چالش‌های اخلاقی و امنیتی بر اساس نظر نمونه‌های تحقیق

مؤلفه: موسیقی‌های زیرزمینی و جرائم اخلاقی و نامنی	نمونه‌های تحقیق	درصد گرایش در نظر نمونه‌ها
از خود بی خود کنندگی موسیقی‌های زیرزمینی و شکل‌گیری جرائم اخلاقی و امنیتی	قضات و پلیس‌های درگیر در پرونده	قضات (۵۹ درصد) و پلیس‌ها ۵۴ درصد
زیرزمینی و غیرقابل نظارت بودن موسیقی‌های زیرزمینی و شکل‌گیری جرائم اخلاقی و امنیتی	قضات و پلیس‌های درگیر در پرونده	قضات ۶۳ درصد و پلیس‌ها ۶۱ درصد
محتوای اشعار موسیقی زیرزمینی و شکل‌گیری جرائم اخلاقی و امنیتی	قضات و پلیس‌های درگیر در پرونده و خواننده	قضات ۵۵ درصد و خواننده‌ها ۵۱ درصد پلیس‌ها ۵۰ درصد
روابط غیرمعمول اعضای موسیقی‌های زیرزمینی و شکل‌گیری جرائم اخلاقی و امنیتی	پلیس‌ها و سپس قضات و خواننده‌ها و موزیسین‌ها	پلیس‌ها ۷۱ درصد، قضات ۶۹ درصد و ۴ حدود ۵۰ درصد
مصرف مشروبات و روان‌گردان و شکل‌گیری جرائم اخلاقی و امنیتی	موزیسین‌ها و خواننده و سپس پلیس‌ها	موزیسین‌ها ۷۲ درصد، خواننده‌ها ۶۰ و پلیس‌ها ۵۶ درصد

یافته‌های جدول شماره ۲ که بر اساس مصاحبه‌های انجام‌شده با نمونه‌های چهارگانه تحقیق تنظیم شده، تنها بخش کوچکی از متن مصاحبه‌های استخراج شده از نمونه‌هاست که برای پرهیز از طولانی‌شدن متن مقاله، کنار گذاشته شده‌اند. به هر حال محتوای جدول بالا نشان می‌دهد که قضات در بیشتر مؤلفه‌های پنج‌گانه، بر این اعتقاد بودند که موسیقی‌های زیرزمینی در وقوع چالش‌های امنیتی و اخلاقی (از طریق مؤلفه‌های یادشده) دخالت دارند و پس از قضات پلیس‌ها و سپس خواننده‌ها و در انتها موزیسین‌ها قرار دارند.

جدول شماره ۳: کدهای سه‌گانه تحقیق

مؤلفه‌ها	کدهای باز	منبع کدها	کدهای محوری	کدهای گزینشی
زیرزمین غیرقابل نظارت بودن	ایجاد استودیوهای زیرزمینی و خارج از نظارت			
	تشکیل خانه‌های تیمی که به تمرین و تولید موسیقی زیرزمینی			
	برگزاری و برپایی پارتی‌های شبانه و استفاده از موسیقی‌های خاص	پلیس‌ها		
	حضور طولانی‌مدت در کنار همدیگر و در فضاهایی به دور از چشم دیگران	پلیس و قضات پلیس و قضات		
	استفاده از خواننده زن به‌طور انفرادی در استودیوهای موسیقی زیرزمینی	خواننده‌ها و موزیسین‌ها	استودیوهای زیرزمینی/	کنار هم بودن و
	کنار هم قرار گرفتن افراد ناآشنا در کنار هم در استودیوهای موسیقی زیرزمینی	پلیس‌ها و قضات	پارتی	باهم بودن
	بی‌خبری خانواده‌ها از فعالیت فرزندان خود در استودیوهای موسیقی زیرزمینی	خواننده‌ها و پلیس‌ها	خوانندگان مختلط	نظارت
	غیررسمی و غیرمتعهد بودن استودیوهای موسیقی زیرزمینی	پلیس و قضات خواننده‌ها و پلیس‌ها	بی‌خبری خانواده‌ها و کنار هم بودن	خانواده‌ها
	ضعف عقل ناشی از گوش دادن به موسیقی زیرزمینی	قضات		
	ضعف ایمان ناشی از گوش دادن به موسیقی زیرزمینی	قضات		
محتوای آنتن‌های موسیقی	محتوای عاشقانه که به توصیف روابط عاشق و معشوق می‌پردازند	خواننده‌ها و موزیسین‌ها)	محتوای عاشقانه	عشق و جنسیت
	استفاده از جاذبه‌های جنسی در محتوای موسیقی زیرزمینی	قضات و پلیس‌ها	نارضایتی از جامعه	اشعار عاشقانه
	محتوای شاد و ریتم تند موسیقی زیرزمینی	قضات و پلی‌ها و خواننده‌ها	جاذبه‌های جنسی سرگرومی و تفریح	خواندن با همدیگر
	نامیدکننده بودن اشعار موسیقی زیرزمینی	قضات	عشق و شور جوانی	نارضایتی از خود و جامعه
	کسل‌کننده بودن محتوای موسیقی زیرزمینی	قضات		

موتله ها	كدهای باز	منبع كدها	كدهای محوری	كدهای گزینشی
	محتوای نارضایتی اجتماعی از شرایط حاکم بر جامعه در اشعار موسیقی زیرزمینی بهره گیری از اشعار هجو و مبتذل در سروده های موسیقی زیرزمینی بهره گیری از موسیقی بیهوده (موسیقی که سبب سرگرمی و اتلاف وقت و گرایش به پوچی است) تأثیر محتوای اشعار موسیقی غیررسمی بر از بین رفتن غیرت تأثیر محتوای اشعار موسیقی زیرزمینی بر بی حیایی افراد تشکیل خانه های تیمی که به تمرین و تولید موسیقی زیرزمینی می پردازند برگزاری و برپایی پارتی های شبانه و استفاده از موسیقی های خاص	قضات و پلیس ها قضات و پلیس ها قضات و پلیس ها قضات و پلیس ها خواننده ها و موزیسین ها و پلیس قضات و پلیس هر چهار گروه		
روابط غیر معمول بی اعضا	شکل گیری گروه های سه یا چهار نفری در قالب یک گروه موسیقی برقراری روابط صمیمی و دوستانه بین اعضای گروه های موسیقی زیرزمینی رفت و آمد و ارتباطات متوالی و مستمر بین اعضای گروه (پلیس و خواننده ها) قرار گرفتن افراد گروه های موسیقی زیرزمینی در ساعات مختلف شبانه روز در کنار همدیگر (تمامی نمونه ها) الگو قرار دادن طرز پوشش خوانندگان خارجی و یا خوانندگان ایرانی خارج از کشور (پلیس و خواننده ها) الگو قرار دادن رفتار و زندگی خوانندگان خارجی و یا خوانندگان ایرانی خارج از کشور	خواننده ها و موزیسین ها خواننده ها و موزیسین ها پلیس و خواننده ها تمامی چهار گروه نمونه پلیس و خواننده ها و موزیسین ها قضات و پلیس و خواننده ها	شکل گیری گروه های کوچک و کوچک / رفت و آمد و ارتباط با یکدیگر / الگوبرداری از سایر خوانندگان جوامع / ارتباطات خارج از نظارت	تشکیل گروه های کوچک و صمیمی / ارتباط مستمر و نزدیک با هم الگوبرداری از سایر جوامع
مصرف مشروبات الکلی و روان گردان ها	مصرف مشروبات الکلی در پارتی ها و استودیوهای ضبط موسیقی مصرف مواد مخدر روان گردان در پارتی ها و استودیوهای ضبط موسیقی اعتیاد به مخدرهای شنیداری مخاطبین و تولیدکنندگان موسیقی زیرزمینی مصرف مواد توهم زا در هنگام تولید، گوش دادن و ضبط موسیقی زیرزمینی اعتقاد افراد موسیقی زیرزمینی بر استفاده از مواد مخدر بر افزایش کارایی آنان	(قضات و پلیس ها) (پلیس و خواننده ها) قضات و پلیس و خواننده ها قضات و پلیس هر چهار گروه	مصرف مشروب مصرف مواد مخدر زیرزمینی بودن پارتی و جشن	در کنار هم بودن مصرف مشروب و مواد

پرسش‌ها و پاسخ‌های جامعه آماری به‌قرار زیر بوده است:

در ابتدا پرسشی مطرح شد با این مضمون که تا چه اندازه از خودبی خودکنندگی موسیقی‌های زیرزمینی می‌تواند در شکل‌گیری جرائم اخلاقی مؤثر باشد؟ از آنجا که آواز خواندن همزمان و در کنار هم قرار گرفتن طولانی‌مدت اعضا (و البته انجام رقص‌های ریتمیک مهیج و...) می‌تواند سبب صمیمیت و نزدیکی بیش از اندازه شود، بیش از نیمی از پرسش‌شونده‌ها معتقد بودند که امکان وقوع رفتارهای ناهنجار را افزایش می‌دهد. در این خصوص «خواب و رؤیای ساختگی ناشی از گوش دادن به موسیقی زیرزمینی و با هم بودن و با هم رقصیدن» به باور ۸۱٫۲۵ درصد نمونه‌های مصاحبه شده می‌تواند در وقوع رفتارهای جرم‌زا کمک کند. اگر به این موارد، باورها و احکام مذهبی مانند رابطه موسیقی و قساوت قلب (بیش از ۷۰ درصد)، تضعف ایمان (بیش از ۸۰ درصد)، از بین رفتن یا تضعیف عواطف انسانی (بیش از ۶۰ درصد)، و شکل‌گیری احساس بی‌غیرتی (۷۵ درصد) را بیفزاییم، احتمال وقوع چنین رفتارهایی افزایش خواهد یافت؛ موضوعی که نمونه‌های تحقیق تا اندازه‌ای بر آن صحنه گذارده‌اند.

برای نمونه یکی از نوازنده‌ها، مهم‌ترین ویژگی این موسیقی‌ها را این می‌دانسته که «آزاد و رها از همه چیز بتوانی در زیر زمین به همه رؤیاهای خود دست پیدا کنی و بتوانی فقط برقصی و بخوانی».

پرسش دوم، در خصوص زیرزمینی و غیرقابل دسترس بودن اعضای گروه موسیقی زیرزمینی و تأثیر آن در شکل‌گیری جرائم اخلاقی بود. «زیرزمینی بودن» شاید بارزترین مشخصه و ویژگی این گروه باشد. زیرزمینی بودن می‌تواند با توجه به اینکه استودیوها خارج از نظارت‌اند، و کسی از آن‌ها آگاه نیست، منع رفتارهای ناهنجار شود. پرسش از نمونه‌های تحقیق نشان می‌دهد که از آنجا که بیشتر استودیوهای مربوط به تولید موسیقی زیرزمینی به صورت غیرمجاز بوده و در مکان‌هایی اقدام به ضبط می‌کنند که غیرقانونی و دور از نظارت است، می‌تواند اگر نه علت، که مقدمه‌ای برای جرائم اخلاقی باشد. در این بین بیش از ۹۴ درصد مصاحبه‌شونده‌ها بر این باور بودند که زیرزمینی بودن و خارج از کنترل،

مراقبت و نظارت بودن، می تواند به خودی خود خطرناک و انحراف آفرین باشد. زمانی که هیچ نظارت اجتماعی - قانونی بر اعضای جامعه (و در اینجا اعضای موسیقی) وجود ندارد، احتمال وقوع هر نوع رفتار محتمل است. به باور مصاحبه شونده ها با توجه به اینکه این اعضا در شرایط سنی خاصی در کنار هم قرار دارند، همراه با برگزاری جشن و پارتی (بیش از ۷۰ درصد) حضور طولانی مدت در کنار هم (۸۳ درصد) و آوازخوانی مختلط دختران و پسران (۸۴/۵۴ درصد) و فقدان نظارت خانواده ها (۸۸/۲۱ درصد) می توانند دست به کارهای مختلفی بزنند.

برای نمونه یکی از دستگیرشده ها در این باره می گفت: «در کنار هم بودن و با هم خواندن و عدم تعهد به چیزی ما را از خود بی خود می کرد.»

پرسش سوم، در خصوص محتوای اشعار موسیقی زیرزمینی بود. گزارش ها و تحلیل محتوای اشعار موسیقی های زیرزمینی (همچنان که در بالا آمد) نشان می دهد که بیشتر مضمونی غنایی، عاشقانه، نقادانه و بی پروا دارد. در این باره از نمونه ها پرسش شده که این گونه اشعار تا چه اندازه می تواند در به انحراف کشیده شدن اعضای گروه موسیقی زیرزمینی مؤثر باشد؟ پاسخ تمامی گروه های نمونه مصاحبه شونده چنین بوده است: با توجه به اینکه اشعار یادشده اساساً، به توصیف روابط عاشق و معشوق پرداخته (بیش از ۷۳ درصد)، استفاده از جاذبه های جنسی (۷۴ درصد) را همراه با محتوای شاد و ریتم تند (۹۰/۴۴ درصد) ترویج یا ترغیب می کند، می تواند خود منبع رفتار منحرف باشد. محتوای ناامیدکننده و گاه امیدوارانه (۸۰/۳۹ درصد)، هجو و ابتذال (۸۱/۳۳ درصد)، سرگرمی و اتلاف وقت و گاه تبلیغ گرایش به پوچی (۸۱ درصد) می تواند مقدمه گرایش به ناهنجاری ها باشد. به ویژه اینکه برخی از این اشعار به طور عینی به ترویج و تبلیغ بی حیایی (۸۰/۶۷)، بی غیرتی (۷۰/۴۶) و زیر همه چیز زدن (۹۱/۶۷) می پردازند.

برای نمونه یکی از پلیس ها از زبان یکی از دستگیرشده ها اذعان کرده بود که او می گفت: «محتوای عاشقانه، هجوآمیز، مبتذل، همراه با محتواهای با جاذبه های جنسی ما

را به جوری می‌کرد (دادن شجاعتی) که همه جور حرف و کلمه‌ای را با هم چه در زمان تمرین و چه خارج از تمرین به زبون بیاریم. حالا شما می‌خوای هر چی اسمشو بزار.»

پرسش چهارم، «روابط غیر معمول اعضای موسیقی زیرزمینی» یکی از دغدغه‌های محققان و نیز مسئولان جامعه در خصوص شکل‌گیری رفتارهای غیر اخلاقی بوده است. تعامل و با هم بودن خود منجر به شکل‌گیری روابط دوستانه و صمیمانه می‌شود؛ به‌ویژه اگر با رفت و آمد و ارتباطات متوالی و مستمر در ساعات مختلف شبانه‌روز بین اعضای گروه باشد. بر این اساس، شکل‌گیری گروه‌های سه یا چهار نفری در قالب یک گروه موسیقی (۶۸/۳۴ درصد)، برقراری روابط صمیمی و دوستانه بین اعضای گروه‌ها (نزدیک به ۸۰ درصد)، رفت و آمد و ارتباطات متوالی و مستمر بین اعضای گروه به سبب انجام کار (نزدیک به ۸۱ درصد)، قرار گرفتن افراد گروه‌های موسیقی زیرزمینی در ساعات مختلف شبانه‌روز در کنار همدیگر (۸۷ درصد)، الگو قرار دادن طرز پوشش خوانندگان خارجی و یا خوانندگان ایرانی خارج از کشور (۹۱ درصد)، الگو قرار دادن رفتار و سبک زندگی خوانندگان خارجی و یا خوانندگان ایرانی خارج از کشور (۸۷ درصد) از جمله مواردی بود که ارتباط مؤثر آن‌ها با وقوع جرائم اخلاقی مورد تأکید قرار گرفت.

برای نمونه یکی از قضات پرونده در این باره می‌گفت: «لباس و طرز حرکات و حرف زدن این‌ها شبیه پدرشون نیست. معلوم نیست اینها از کجا اومدند و سر سفره کی بودند.»

و بالاخره پرسش پنجم اگرچه گروهی از خواننده‌ها و نوازنده‌های موسیقی زیرزمینی بر این باور بودند که مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر می‌تواند در افزایش کارایی، بالا بردن خلیات، نوآوری‌ها و شکوفایی‌ها کمک کند؛ بخش مهمی از نمونه‌های تحقیق (بیش از ۸۰ درصد آن‌ها) بر این باور بودند که استعمال این مواد هم به لحاظ پزشکی و هم شرعی و قانونی آمادگی برای وقوع جرائم اخلاقی را افزایش می‌دهند.

برای نمونه یکی از خواننده‌ها اذعان کرده بوده که «هر وقت می‌خوام بخونم، اول خودم می‌سازم، بعد می‌خونم. چون که آگه نسازم (حتی خیلی کوچیک) اصلاً نمی‌تونم بخونم.

شکل ۱. عواملی که به‌طور کلی در شکل‌گیری جرائم اخلاقی دخیل‌اند

همان‌گونه که در جدول آمده، مهم‌ترین موارد مشترک میان مصاحبه‌شونده‌ها در خصوص علل گرایش به جرائم اخلاقی مشخص شده است. درحالی که قضات به عوامل قانونی و مقررات جامعه و آنچه کدهای رسمی است، اشاره دارند (مانند بی‌توجهی به قوانین و مقررات / نادیده گرفتن ارزش‌های جامعه / عبرت نگرفتن از دیگران / الگو قرار دادن طرز پوشش خوانندگان خارجی و یا خوانندگان ایرانی خارج از کشور / مصرف مشروبات الکلی در پارتی‌ها و استودیوهای ضبط موسیقی / مصرف مواد مخدر روان‌گردان

در پارتی‌ها و استودیوهای ضبط موسیقی؛ پلیس‌های امنیتی اخلاقی به موارد انتظامی و اطلاعاتی، به‌عنوان بخشی از وظایف و مأموریت‌ها (مانند مصرف الکل و مواد مخدر روان‌گردان در پارتی‌ها و استودیوهای ضبط موسیقی / بی‌توجهی به هشدارهای پلیس / ایجاد استودیوهای زیرزمینی و خارج از نظارت / تشکیل خانه‌های تیمی که به تمرین و تولید موسیقی / برپایی پارتی‌های شبانه / حضور طولانی‌مدت در کنار همدیگر و عادی شدن روابط) تأکید دارند. در این‌بین، خواننده‌ها و موزیسین‌ها برخلاف این دو، به موضوعات دیگری از قبیل جوانی، عشق، لذت بردن، در کنار هم بودن، استودیو درست کردن، خارج از کادر و ساخت‌ها بودن و توجه به جاذبه‌های جنسی اشاره کرده‌اند. این نشان می‌دهد که دیدگاه‌ها و ارزش‌های هر یک از سه گروه جامعه آماری تحقیق با هم متفاوت است. چنین به نظر می‌رسد که نبود درک یکسان یا حداقل نزدیک در میان این سه گروه، موجب وقوع و گسترش جرائم اخلاقی در جامعه شده است.

همان‌گونه که از مدل نهایی و نیز کدهای گزینشی مندرج در جدول شماره ۴ نیز مشخص است؛ مهم‌ترین عوامل و هسته مرکزی گرایش جوانان اهل موسیقی زیرزمینی، در کنار هم بودن و با هم بودن جوانان در محیطی بدون نظارت و آزاد است. در کنار این عامل اساسی البته سن و سال جوانی، مصرف مشروبات الکلی و مخدر، خواندن اشعار تحریک‌کننده و نیز ایجاد صمیمیت به سبب ارتباطات طولانی‌مدت از عوامل دیگر گرایش به جرائم اخلاقی در این جوانان است.

بحث و نتیجه‌گیری

به سبب این که پیشگیری از جرائم اخلاقی در حوزه کاری پلیس جای می‌گیرد، تمرکز بر این موضوع به‌عنوان یکی از تحقیقات در حوزه پلیس از اهمیت بسزایی برخوردار است؛ بنابراین، در تحقیق حاضر سعی شده علل اجتماعی شکل‌گیری چنین جرائمی مورد تأکید قرار گیرد. بر همین اساس محققان با روشی کیفی و متمرکز شدن بر پنج مؤلفه اساسی «تأثیر از خودبی‌خودکنندگی، زیرزمینی و غیرقابل نظارت بودن، محتوای اشعار موسیقی

زیرزمینی، روابط غیر معمول بین اعضای موسیقی زیرزمینی و رواج مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر در بین آن‌ها» به شکل گیری جرائم اخلاقی پرداخته‌اند.

یافته‌های حاصل از مصاحبه با نمونه‌های تحقیق نشان داد که علل گوناگونی از جمله با هم بودن‌های متوالی، آواز خواندن‌های مختلط و رقصیدن کنار هم، همراه با هم سن و سال بودن، احساس از خود بی خود شدن، و همه و همه می‌توانند منبع مهمی برای شکل گیری جرائم اخلاقی میان اعضای گروه موسیقی زیرزمینی باشند. ضمن اینکه چنین دورهم بودن‌هایی به سبب اعتقادات مذهبی جامعه می‌تواند قساوت قلب، ضعف عقل و ایمان را به همراه آورده و خود مقدمه‌ای برای ورود به جرائم اخلاقی باشد. این یافته‌ها با نتایج تحقیق پژوهشگرانی مانند، کینگ (۲۰۱۶) در پژوهش خود در زمینه تأثیر گذاری مصرف و فعالیت موسیقی زیرزمینی بر رفتارهای ناهنجار، پرخاشگری، خشونت این گونه موسیقی به تحقیق پرداخته بودند، قرابت و نزدیکی دارد. یافته‌های این بخش از تحقیق با یافته‌های تحقیق جانسون و همکاران (۱۹۹۵) در خصوص تأثیر موسیقی غیررسمی بر شکل گیری ناهنجاری‌های اجتماعی نیز دارای نزدیکی و شباهت است، زیرا تحقیقات آن‌ها نیز نشان می‌داد مضمون و محتواهای عاشقانه، ترویج بی‌بندوباری و مسائل جنسی و سکس، محتواهای ناامید کننده، محتواهای کسل کننده، محتوای نارضایتی از شرایط موجود و به کار بردن اشعار هجو و مبتذل از اصلی‌ترین درون‌مایه‌های موسیقی زیرزمینی است. نتایج تحقیق همچنین نشان می‌دهد یافته‌های تحقیق حاضر مبنی بر تأثیر موسیقی زیرزمینی بر از خود بی خود کنندگی و تأثیر آن بر رفتارهای ناهنجار با نتایج تحقیق صمیم و قاسمی (۱۳۸۸) که نشان داده بودند رابطه معناداری بین پرخاشگری و مصرف موسیقی مردم پسند و زیرزمینی وجود دارد، تا اندازه زیادی یکسان است.

موضوع دیگری که در تحقیق حاضر مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت، آن بود که زیرزمینی و غیر قابل نظارت بودن موسیقی زیرزمینی می‌تواند در شکل گیری جرائم اخلاقی تأثیر گذار باشد. نظارت و کنترل به مجموعه فعالیت‌ها و وسایل و شیوه‌هایی اشاره دارد که با استفاده از آن‌ها یک گروه یا یک واحد اجتماعی، اعضای خود را به پذیرش رفتارها،

هنجارها و قواعد رفتاری جامعه سوق می دهد. اهمیت کنترل یا نظارت اجتماعی آن است که می توان از طریق آن سازمان اجتماعی و نظم را در جامعه حفظ کرد. یافته های به دست آمده از نمونه های تحقیق نیز بر این امر تأکید داشت.

به هر ترتیب، نتایج این تحقیق نشان داد که مواردی نظیر ایجاد استودیوهای زیرزمینی و خارج از دید و نظارت و در ادامه برگزاری و برپایی پارتی های شبانه زیرزمینی، حضور طولانی مدت در کنار همدیگر و در فضاهایی به دور از چشم دیگران و هرگونه نظارت، بی خبری خانواده ها از فعالیت فرزندان خود در استودیوهای موسیقی زیرزمینی، غیررسمی و غیرمتعهد بودن استودیوهای موسیقی زیرزمینی به عنوان اشکالی از خارج از نظارت و کنترل بودن اعضای گروه های زیرزمینی می تواند تا اندازه ای زیادی بر وقوع جرائم اخلاقی مؤثر باشد. همچنان که نتایج حاصل از تحقیق کوثری و مولایی (۱۳۹۱)، که بر ارتباط میان برخی موسیقی ها و وقوع برخی جرائم پرداخته بود، و نیز نتایج حاصل از دیدگاه های کرنسک و مک کی (۲۰۱۰) که دریافته بودند ساختار موسیقایی موسیقی های زیرزمینی افراد را از خودبی خودی می کند به حدی که می تواند زمینه خروج افراد از تعادل و توازن روحی را به همراه داشته باشد؛ نزدیک بود.

یافته دیگر که برگرفته از محتوای اشعار موسیقی زیرزمینی است، بر این تأکید داشت که اشعار گروه های موسیقی زیرزمینی به سبب توصیف روابط عاشقانه، بی پروایی و بی پرده بودن، هجوآمیز و مبتذل بودن و بیان جاذبه های جنسی مردانه و زنانه می تواند مقدمات بروز انحرافات و جرائم اخلاقی را فراهم آورد.

شکل گیری روابط غیرمعمول اعضای موسیقی زیرزمینی عامل دیگری بود که در تأثیر بر جرائم اخلاقی در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. روابطی مانند تشکیل گروه های کوچک چند نفری خودمانی، برقراری روابط صمیمی و دوستانه میان آن ها، رفت و آمد و ارتباطات متوالی و مستمر بین اعضای مؤنث و مذکر گروه و در کنار هم قرار گرفتن شبانه روزی آن ها، الگو قرار دادن رفتار و سبک زندگی خوانندگان خارجی و یا خوانندگان ایرانی خارج از کشور و مواردی از این دست که به خودی خود می تواند به

وقوع جرائم اخلاقی کمک کنند. به این اضافه کنیم. هولمن (۲۰۱۳)، کرنسک و مک کی (۲۰۱۰) که به موضوع روابط خاص اشاره کرده بودند و نیز اعترافات برخی از این اعضا که معتقد بودند در کنار هم قرار گرفتن و ایجاد روابط دوستانه و صمیمانه، انحرافات و ناهنجاری های اخلاقی و عقلی، رفتارهای انحرافی نوجوانان و جوانان امکان ایجاد هر نوع روابط دیگری را که هیچ نظارتی هم بر آن نبود، ممکن می ساخت. یکی از اعضای گروه موسیقی زیرزمینی در این زمینه گفته بود که «وقتی ما در کنار هم بودیم و با هم می خوردیم، و می خوابیدم، می خونیدیم و می رقصیدم هیچی برامون مهم نبود. همین در لحظه بودن، خوش بودن و برای زمانی فارغ از هر چی بودن لذت بخش ترین زمان زندگی ما بود.»

آخرین موضوع، مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر و روان گردان ها در بین اعضای این گروه های موسیقی بود. یافته های برخی تحقیقات داخلی نشان می دهد که مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر و روان گردان ها از سوی برخی اعضای این گروه های موسیقی مورد تأیید است. کما اینکه مدارک به دست آمده از این گروه ها به هنگام دستگیری نشان می دهد که آثار و بقایای آن در محل اجرای موسیقی ها و نیز نتایج آزمایش های انجام شده نشان از چنین واقعه ای است.

به هر ترتیب، نتایج این تحقیق نشان داد که شکل گیری جرائم اخلاقی در گروه های موسیقی زیرزمینی با توجه به مؤلفه هایی مانند تأثیر از خودبی خود کنندگی، غیرقابل نظارت بودن، محتواهای اشعار و روابط غیرمعمول اعضای موسیقی های زیرزمینی امکان پذیر است. با این اوصاف این تحقیق نه درصدد تعمیم نتایج خود به سایر گروه های موسیقی زیرزمینی است و نه درصدد تقلیل و تخفیف خلاقیت ها، نوآوری ها، آوانگارد بودن، انقلابی بودن و... برخی از این گروه های موسیقی زیرزمینی است؛ زیرا در تحلیل نهایی پیدایش گروه های زیرزمینی موسیقی و خارج از قاعده معلول عمل اجتماعی ما در خصوص موسیقی و نتیجه اتخاذ سیاست های غیر کارشناسی و مقطعی و غالباً نادرست می باشد.

پیشنهادها

- نظر به برخی یافته‌ها، ارزش نهادن و فعال کردن حوزه‌های مرتبط با موسیقی‌های مختلف نظیر موسیقی سنتی ایرانی در راستای کمرنگ کردن اهمیت و نقش موسیقی زیرزمینی در میان جوانان می‌تواند در گرایش به موسیقی زیرزمینی مؤثر باشد.
- آگاه‌سازی خانواده‌ها از فعالیت فرزندان‌شان در استودیوهای موسیقی زیرزمینی و اینکه ممکن است در زیر زمین چه اتفاقاتی برای فرزندان آن‌ها رخ دهد، می‌تواند در عدم گرایش و کنترل جوانان مؤثر باشد.
- بررسی‌های دوره‌ای و مستمر استودیوهای موجود از سوی پلیس امنیت اخلاقی به جهت حل مشکلات و در غیر این صورت پیشگیری از فعالیت‌های زیرزمینی گروه‌های موسیقی زیرزمینی می‌تواند در کاهش گرایش به این گروه‌ها مؤثر باشد.
- یکی از راه‌های کنترل گرایش به گروه‌های موسیقی زیرزمینی ساختارمند و هنجارمند نمودن گروه‌های موسیقی زیرزمینی و یا سعی در سر و سامان دادن به فعالیت آنان با توجه به هنجارها و ارزش‌های پذیرفته‌شده در سطح جامعه است.
- سیاست‌گذاری فرهنگی مناسب از سوی دولت و کمک‌گیری از پلیس امنیت اخلاقی، می‌تواند گذر از زیرزمین به روی زمین را حداقل برای بسیاری از این گروه‌ها رقم بزند. این مورد خود می‌تواند زمینه پیشگیری از وقوع سایر جرائم مرتبط با این حوزه فعالیت‌ی را به همراه داشته باشد.
- با شناسایی استودیوهای ضبط موسیقی زیرزمینی، ایجاد ارتباط با آن‌ها برای رو زمینی شدن، در غیر این صورت تعطیل کردن فعالیت‌های این گروه‌های زیرزمینی می‌تواند از گرایش به این گروه‌ها پیشگیری کرد.
- یکی از راه‌های کنترل گرایش به این گروه‌ها، فراهم آوردن شرایط مناسب برگزاری و برپایی فستیوال‌های موسیقی در سطح کشور (مانند تأمین امنیت سالن‌ها و...) و اهمیت

دادن به گروه های موسیقی منتقد و پررنگ کردن نقش ناچا در محافظت از برگزاری فستیوال های موسیقی قانونی است.

- کنترل و نظارت بیشتر پلیس امنیت اخلاقی و خانواده های جوانان بر حضور توأمان جوانان دختر و پسر در کنار یکدیگر می تواند از گرایش به افعال ضد اخلاقی جلوگیری کند.

- اجرای برنامه ها و فعالیت های متنوع آموزشی، تبلیغی و اطلاع رسانی پلیس در برخی مکان ها مانند مدارس می تواند از گرایش جوانان به این نوع از موسیقی ها جلوگیری کند.

- نظر به اهمیت عدم استفاده از مشروبات و مواد مخدر در این گونه موسیقی ها، پلیس امنیت اخلاقی باید تلاش کند تا شرایطی فراهم شود که در دسترسی بودن و مصرف مشروبات و مواد مخدر در این گروه ها به پایین ترین حد خود برسد.

سیاسگزاری

در پایان نویسندگان بر خود لازم می دانند از کلیه افراد و سازمان ها، به ویژه کارکنان نیروی انتظامی و قضات محترم که در انجام این پژوهش مهم ما را یاری کردند، سیاسگزاری نمایند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

— اکبری، زهرا؛ شاه منصوری، بیتا؛ میراسماعیلی، سید سادات. (پاییز ۱۳۹۳). تحلیل محتوای گفتمان رایج موسیقی سنتی و موسیقی رپ. مطالعات رسانه‌ای، ۱۰(۳۶)، صص ۶۴-۹۶. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/e67004>

— امیر مظاهری، امیرمسعود و احسان عزیزی. (اسفند ۱۳۹۲). خاستگاه و چیستی موسیقی زیرزمینی از منظر جامعه‌شناسی. کتاب ماه علوم اجتماعی، ۱۷(۷۲)، صص ۵۴-۶۰. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/n34252>

— یوزان، باری. (۱۳۷۸). مردم، دولت‌ها و هراس. مترجم ناشر، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

— بوردیو، پیر. (۱۳۹۵). تمایز: نقد اجتماعی قضاوت‌های ذوقی. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: نشر ثالث.

— جواری، محمدحسین. (۱۳۸۰). نگاهی به تئوری زیباشناسی آدرنو. فصلنامه علامه (فلسفه و کلام)، ۱(۱)، صص ۱۶۷-۱۸۲. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/h22466>

— جواهری، فاطمه؛ سراج‌زاده، سید حسین؛ شکفته، سمیه. (۱۳۹۱). موسیقی زیرزمینی؛ بازنمای دغدغه‌های اجتماعی جوانان. مطالعات فرهنگ - ارتباطات، ۱۳(۵۰)، صص ۷-۳۴. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/h45005>

— رشاد، علی اکبر. (۱۳۹۳). نظریه علم دینی. فصلنامه قیاسات، ۱۹(۷۴)، صص ۵-۲۰. قابل بازیابی از:

http://qabasat.iict.ac.ir/article_17755.html

— روشندل، جلیل. (۱۳۷۴). امنیت ملی و نظام بین‌الملل. تهران: انتشارات سمت.

— صمیم، رضا. (۱۳۹۲). بر ساخت سوژه در فرایند مصرف فرهنگ مردم‌پسند: مطالعه‌ای کیفی بر روی مصرف‌کنندگان موسیقی مردم‌پسند در تهران. فصلنامه تحقیقات فرهنگی، ۱(۶)، صص ۲۳-۵۳. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/h69795>

— صمیم، رضا و قاسمی، وحید. (۱۳۸۸). گرایش به مصرف گونه‌های موسیقی مردم‌پسند و میزان پرخاشگری در میان دانشجویان. *فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران*، ۲(۸)، صص ۲۴۳-۲۶۲. قابل بازیابی از:

<http://dx.doi.org/10.7508/ijcr>

— طلحه خادمیان و سلیمانی فاخر، محسن. (۱۳۹۵). نفرین و نفرت در ترانه‌های عامه‌پسند ایرانی (از سال ۸۰ تا کنون). *مطالعات جامعه‌شناختی*، ۲۳(۱)، صص ۱۶۵-۱۹۲. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/b06804>

— عساریان‌نژاد، حسین و نادى، حمیدرضا. (۱۳۸۹). درآمدی بر شناخت و تحلیل محیط امنیتی. *فصلنامه مطالعات دفاعی-استراتژیک*، ۱۰(۴۰)، صص ۸۱-۱۱۸. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/t35180>

— عزیزی، حمیدرضا. (۱۳۸۷). نگاهی به پدیده موسیقی زیرزمینی و وضعیت کنونی آن در ایران: صدایی از اعماق! *مجله گزارش*، ۵(۱۹۵ و ۱۹۶)، صص ۱۱۰-۱۱۱. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/w98595>

— فاضلی، محمد. (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی مصرف موسیقی. *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، ۱(۴)، صص ۲۷-۵۳. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/x62035>

— قاسمی، وحید و صمیم، رضا. (۱۳۸۵). تیپولوژی مخاطبان موسیقی با توجه به شدت تمایلات موسیقایی آن‌ها. *فصلنامه موسیقی ماهور*، ۱۷(۳۱)، صص ۸۱-۸۹. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/x18187>

— کوثری، مسعود. (۱۳۹۱). *درآمدی بر موسیقی مردم‌پسند*. تهران: انتشارات دریچه نو، چاپ دوم.

— کوثری، مسعود. (۱۳۸۸). *موسیقی زیرزمینی در ایران*. تهران: انتشارات جامعه‌شناسی هنر و ادبیات.

— کوثری، مسعود و مولایی، محمد مهدی. (۱۳۹۱). نظریه سازی برای موسیقی زیرزمینی ایران. *فصلنامه تحقیقات فرهنگ*، ۵(۴)، صص ۴۳-۷۳. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/x78437>

- کوئن، بروس. (۱۳۷۲). مبانی جامعه‌شناسی. ترجمه توسلی و فاضل. تهران: انتشارات سمت.
- گروه مطالعاتی امنیت. (۱۳۸۷). تهدیدات قدرت ملی شاخص‌ها و ابعاد. تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- مارشال، کاترین و راسمن، گرچن ب. (۱۳۷۷). روش تحقیق کیفی. ترجمه علی پارسائیان و سید محمد اعرابی. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، چاپ دوم.
- معین، محمد. (۱۳۹۳). فرهنگ معین. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- موسوی، مرتضی. (۱۳۸۳). بررسی رابطه سرمایه فرهنگی و ذائقه موسیقایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید باهنر کرمان. قابل‌بازیابی از:
<https://b2n.ir/k57935>
- مولایی، محمدمهدی. (۱۳۹۰). روایت‌های مردانگی در موسیقی رپ ایرانی - فارسی در دهه ۱۳۸۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مطالعات فرهنگی و رسانه دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران. قابل‌بازیابی از:
<https://b2n.ir/s13737>
- نبوی، سید ابراهیم. (۱۳۹۲). آواهای زیرزمین. لندن: نشر نوگام.
- نوذری، حسینعلی. (۱۳۸۷). نگاهی به آرای تئودور آدورنو در باب زیبایی‌شناسی و هنر. مجله پژوهشنامه فرهنگستان هنر، ۱(۱۰)، صص ۸۲ - ۱۰۵. قابل‌بازیابی از:
<https://b2n.ir/y34022>
- وحدانی، ادیب. (۱۳۸۴). بررسی موسیقی مثال. تهران: نشر سپیده سحر.
- وروایی، اکبر؛ رضا سعادت؛ هاشمی، حمید. (۱۳۹۳). تأثیر اخلاق در جرم‌انگاری و جرم‌زدایی در نظام حقوق کیفری اسلامی ایران. مجله پژوهش حقوق کیفری، ۳(۸)، صص ۳۳ - ۶۲. قابل‌بازیابی از:
<https://b2n.ir/w92386>
- Anderson, C. A., Carnagey, N. L., & Eubanks, J. (2003). Exposure to violent media: The effects of songs with violent lyrics on aggressive thoughts and feelings. *Journal of personality and social psychology*, 84(5), 960. Retrieved from:
<https://b2n.ir/a05516>
- Bushman, B. J. (1998). Priming effects of media violence on the accessibility of aggressive constructs in memory. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24(5), 537-545. Retrieved from:

<https://b2n.ir/h12105>

- Chamekh, M. (2020). Underground music in Tunisia: the case of Awled AL Manajim under Ben Ali. *Middle East Critique*, 29(4), 371-394. Retrieved from:

<https://b2n.ir/s72779>

- DuRant, R. H., Rich, M., Emans, S. J., Rome, E. S., Allred, E., & Woods, E. R. (2011). Violence and weapon carrying in music videos: A content analysis. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 151(5), 443-448. Retrieved from:

<https://b2n.ir/b87224>

- Hollman, A. (2013). Criminological theory as represented in music lyrics. *Papers & Publications: Interdisciplinary Journal of Undergraduate Research*, 2(1), 8. Retrieved from:

<https://b2n.ir/t27027>

- Johnson, J. D., Jackson, L. A., & Gatto, L. (1995). Violent attitudes and deferred academic aspirations: Deleterious effects of exposure to rap music. *Basic and applied social psychology*, 16(1-2), 27-41.

<https://doi.org/10.1080/01973533.1995.9646099>

- King, P. (2016). Heavy metal music and drug abuse in adolescents. *Postgraduate medicine*, 83(5), 295-304. Retrieved from:

<https://b2n.ir/s66769>

- Krenske, L., & McKay, J. (2010). 'Hard and Heavy': Gender and Power in a heavy metal music subculture. *Gender, Place and Culture: A Journal of Feminist Geography*, 7(3), 287-304. Retrieved from:

<https://b2n.ir/a65609>

- Nooshin, L. (2005). Underground, overground: rock music and youth discourses in Iran. *Iranian Studies*, 38(3), 463-494. Retrieved from:

<https://b2n.ir/h12105>